

Відділ освіти Новоград-Волинської РДА
Центр творчості,
спорту та туризму учнівської молоді

Конспект заняття
гуртка «Народна творчість»

Тема заняття:

Виготовлення оберегів для рідної оселі.

*Керівник гуртка:
Ляхович З.М.*

Розробка заняття

Обереги рідної землі

Розділ: Символи духовності українського народу. Використання народних звичаїв у виготовленні композицій.

Тема: Виготовлення оберегів для рідної оселі.

Мета: формувати практичні навички художньо-творчої діяльності, поглибити знайомство вихованців з народним декоративно-ужитковим мистецтвом, його видами; засвоїти прийоми виготовлення оберегів; розвинути почуття прекрасного, художнього смаку; інтерес до історичної культури нашого народу, до перлин народної творчості; виховувати шанобливе ставлення до матеріальних і духовних цінностей українського народу та інших народів, що живуть в Україні, внутрішню культуру гуртківців.

Обладнання: відеоматеріали за темою заняття, комп'ютер, роботи вихованців, ножиці, робочі дошки, робочі серветки, пензлі, фарби, заготовки для виготовлення оберегів, роздаткові природні матеріали, клей ПВА, стержні до термо-пістолета.

Тип заняття: комбіноване.

Хід заняття

I. Організаційний момент.

II. Мотивація навчально-пізнавальної діяльності.

За програмою ми продовжуємо вивчати тему оберегів України. Наше заняття присвячено вивченню багатих національних традицій українського народу, звичаям прикрашати та охороняти оселі оберегами. Повідомлення вихованцям теми та мети заняття.

Основним завданням нашого заняття є виготовлення та оформлення оберегів, використовуючи деталі композиції, які були виготовлені раніше на основі знань, здобутих на попередніх заняттях.

III. Актуалізація опорних знань.

1.Бесіда:

- На попередніх заняттях ми вже знайомились з основними прийомами виготовлення оберегів та з традиціями, старовинними звичаями нашого народу.
- Що означає слово – оберіг? Від слова – «берегиня» грец.- земля, богиня землі.
- Яке призначення мають обереги за традиціями українського народу?
- Обереги – наші давні символи, які захищають дім та людину від негараздів.

IV. Узагальнення та систематизація матеріалу.

Оберіг – це найдавніший символ щастя, що уособлює традиції, мудрість роду та передається з покоління в покоління, від матері до дочки, від батька до сина, найкращий подарунок на день народження, весілля, новосілля...

-Які символи України вам знайомі?

З сивої давнини прийшли до нас традиції та звичаї. Без минулого немає майбутнього. Народні повір'я та прикмети з давніх часів – це спадок наших предків. Тому так важливо знати славне минуле, звичаєве буття нашого народу, бо кожний з символів несе в собі великий зміст у розвитку культури нашої країни. В яку країну ви не приїдете, в кожній є символи і обереги. В Канаді - клен, у росіян – береза, в Україні свої народні символи.

Одним з головних символів України є верба. В народі побутує повір'я, що верба –святе дерево. В давні часи її не використовували як паливо, а

завжди зверталися до верби, бо вона злих духів відганяла, від хвороби спасала, в біді людині допомагала. Також верба воду очищає, тому й садять верби у нас біля водойомів та криниць, щоб вода була живою.

Калина - символ жіночої краси, здоров'я. Українські дівчата на свята одягали вінки з калини та з живих квітів. Вважалося, що вінок захищає дівчину від напасників і лихого ока. Народ вірив, що кожна рослина у віночку символічна, та маючи його на голові, дівчина володіє чарами.

Вишитий рушник - національний символ України. Хліб – сіль – на вишитому рушнику – то висока ознака гостинності народу. Рушник на стіні – невід'ємний символ родинних звичаїв, материнської любові, гостинності.

Хліб—це теж національний символ. Хліб – усьому голова, символ достатку, добробуту.

Коли хліб на возі – не буде біди в дорозі.

Земля – матінко, а хліб—батечко.

Вся земля кохана в вербах і калинах,

В зелені і квітах, наче у вінках!

Не загине наша ненька –Україна,

Процвітай, наш краю, в славі у віках!

- Багато ще є символів духовності українського народу - це релігійні символи, вишиванка, мотанка, писанка, тощо. Ми згадали тільки ті, що будемо використовувати в оберегах.

-А які національні традиції ви ще знаєте?

-За давніми традиціями українського народу жоден дім не обходився без оберегів. Ще первісні люди на скелях малювали умовні знаки – символи, тобто обереги. Мініатюрні зображення символів (хліб, рушник, підкова, тощо) використовували в різних обрядах. Люди вірили, що обереги захищають та охороняють від хвороб, від лихого ока, різних бід. Багато що змінилось з того часу, але, як і в давнину, людина прагне захистити свій дім і себе від усяких негараздів та нещастя.

-Які бувають обереги?

Є обереги , які можна тримати вдома або носити при собі.

– Простий перевернутий віник принесе в дім гроші та захистить від негативної енергії, . Для цього потрібно просто покласти віник біля вхідних дверей. Такий нехитрий метод вбереже вас від фінансових проблем та злих людей. Це і буде вашим оберегом.

Будь-хто, знаючи певні ази виготовлення оберегів, може зробити для себе власний оберіг. Нічого складного в цьому немає. Є певні заготовки. А додавши трохи фантазії, можна створити неповторний енергетично змістовний оберіг.

-Існує багато різновидів оберегів в залежності від їх призначення .

Обереги відрізняються:

1)Основою оберега.

2)Елементами оберега, матеріалами.

3)Належністю до певної місцевості.

1) ***Головні види основи (виконують з натуральних матеріалів).***

Оберіг - віночок (оберіг дівочої краси, символ нескінченності родини).

Оберіг - коса (зростання добробуту, нескінченність людського роду).

Оберіг - кошик (повна чаша, достаток,добробут,багатство).

Оберіг - глечик (символ чистоти ,захист від нечисті).

Обереги - тин, домовик, ложка, кора, віник, миска, солом 'яний бриль, підкова .

2). ***Елементи оберега, матеріали.***

Технологічна картка. Абетка символів.

В залежності від призначення оберега основу оздоблюють елементами композиції , символами - мініатюрними предметами ,зображенням віника, рушника, горщика,хліба,тварин, тощо. Щоб зробити оберіг на любов ,

народження дитини, багатство, щастя. Кожна рослина, кожний предмет, який використовують в оберегу має символічне значення.

3)Належність до місцевості. Елемент дослідження.

Важливе значення має місцевість, в якій виготовляють обереги. Для оберегів кожного краю нашої рідної України є свої характерні ознаки. В оберегах нашого регіону обов'язково використовують рослини та плоди рідного Полісся. Наприклад: насіння гарбузове - символізує родючість, та продовження роду; чебрець – захист від хвороб; соняшник – енергія сонця, радість, добро.

- Діти, дуже цікаво ви нам розповіли , багато ми узнали про обереги рідного краю.

МАЙСТЕР-КЛАС.

Проводить вихованка з групи вищого рівня навчання Ляхович Ірина (учениця 10 кл Киянської ЗОШ І-ІІІст.)

- Зараз ми проведемо майстер-клас з виготовлення оберегів. Виготовлення оберегів довгий, складний процес, але дуже захоплюючий. Він відкриває безмежний простір для творчості і фантазії. Крім традиційних оберегів, можна створити свій особистий або родинний оберіг, зашифрувати у ньому свої бажання за допомогою символів.

Інструменти та матеріали (технологічна картка, додаток 2.)

Безпечні прийоми роботи з інструментами під час роботи (додаток 3.)

Правила та етапи роботи з виготовлення оберегів.

- 1.Обираємо вид оберега за призначенням .
2. Робимо ескіз майбутнього виробу.
3. Добираємо матеріали , які потрібні для втілення задуму.
4. Розробляємо за ескізом деталі оберега, обираємо, які символи за задумом, за призначенням будуть в майбутньому виробі.

5. В залежності від задуму ліпимо символи - мініатюрні фігурки – людей, тварин, плоди та інше, в техніці ліплення з гіпсу, глини. Фарбування предметів.

6. На основі розташовуємо деталі оберегу, не закріплюючи, обираємо найкращий варіант композиції, з належним набором символів за призначенням.

7. Закріплюємо всі деталі оберегу за допомогою клею, дроту, ниток.

8. На останньому етапі творчого процесу оздоблюємо композицію декоративними елементами, торочкою, тощо.

9. Остаточне оформлення оберегу.

Наприклад: оберіг-гличик, розшифруємо його призначення: -символ чистоти, захист від нечесті; виноград – символ родючості, продовження роду; тасьма - символ рушника, материнської любові; безсмертники - символ життя, довголіття; лікарські рослини, шипшина – символ міцного здоров'я; калина - символ дівочої краси.

- Питання щодо техніки виконання оберегів є ?

- Ми повторили та засвоїли основні прийоми техніки виконання оберегів. Композиції оберегів виконують за допомогою монтажу деталей з різноманітних природних матеріалів, звертаючись до слов'янських духовних традицій. Ми вчимося використовувати усе найкраще з досвіду минулих поколінь, щоб об'єднавши це зі знаннями та можливостями сучасності, зробити свій світ більш гармонійним та добрим.

V. Практична робота.

1. Організація роботи.

-А зараз розділимося на три групи. Кожна група виконає оберіг, використовуючи заготовки деталей, виконаних на попередніх заняттях. Роздатковий матеріал та деталі на робочих місцях кожної групи .

2. Повторення правил безпечної праці на заняттях (додаток 2).

3. Етапи роботи на технологічних картках (додаток 3).

4. Абетка символів (додаток 1).

Вихованці працюють під тиху народну музику.

VI. Підсумок заняття.

Демонстрація і аналіз готових робіт гуртківців.

Кожна група вихованців презентує свій виріб – оберег і обмінюється питаннями про символи і елементи, які вони використали в композиції.

2. Рефлексія;

- Дайте оцінку своїх виробів.

- Що таке оберег?

Яке призначення мають обереги?

Заняття показало, що всі вихованці засвоїли техніку виконання оберегів та мають знання за даною темою.

- Ця поробка може прикрашати оселю і в той же час бути оберегом.

VII. Оцінювання роботи гуртківців на занятті.

VIII. Прибирання робочого місця.

Додаток 1

Технологічна картка.

Абетка символів. Елементи оберегу, матеріали.

Безсмертники – *символ життя, довголіття, пам'яті, шани.*

Будинок-*символ сім'ї.*

Віник-*символ домашнього затишку.*

Виноград - *символ родючості, продовження роду.*

Віночок – *оберіг дівочої краси, нескінченності родини.*

Глечик-*символ чистоти, захист від лиха.*

Горіхи, жолуді, каштани-*символ міцності, мужності, сили.*

Горох – *на міцне здоров'я, врожай, приплід.*

Гречка – *символ сили, від зради.*

Гарбуз, насіння гарбуза-*символ плодючості.*

Горшечки – *достаток.*

Звіробій – *захист воїнів.*

Зерна, насіння – *символ врожаю, достатку.*

Квасоля – *початок родоводу і його продовження.*

Колосся – *символ врожаю, достатку.*

Коса – *символ зростання добробуту, нескінченність людського роду.*

Крашанки – *символ продовження роду.*

Кукурудза – *символ здоров'я та приплоду, єдності і згоди в сім'ї.*

Крупа – *мир, лад в домі.*

Лікарські рослини, шипшина – *на здоров'я.*

Ложка – *на достаток у домі.*

Личаки – *домашній затишок, сімейне щастя.*

Льон – *материнська любов.*

Любисток – вірність

Лаванда-символ чистоти.

Мак – на врожай, від нечистої сили.

Мішечок – символ достатку.

Мішкловина – добробут.

Млин – рух, життя.

Насіння городніх, фігурки людей та тварин, плоди і фрукти, хлібопекарські вироби – врожай, добробут в домі, приплід.

Підкова – щастя.

Рушник – тасьма вишита – символ материнської любові..

Соняшник – радість, добро, тепло.

Тин – захист від лиха, міцна сім'я.

Чабрець – захист від хвороб.

Часник, цибуля, перець – символи здоров'я та сили.

Шишка – символ досягнення успіху.

Ягоди калини, горобини – символ жіночої краси.

ТЕХНОЛОГІЧНА КАРТКА

Матеріали та інструменти:

Картон або ДВП для основи, різновид плетінок, шпагат, ножиці, ножі, робочі дошки, роботи учнів, природні матеріали: ситник, сіно, фігурки з солоного тіста, насіння гарбузове, зерно пшениці, жита, кукурудзи, крупи, сухоцвіти, сухі ягоди, лікарські трави, колосся, жолуді, горіхи, пензлі, фарби, серветки, заготовки для виготовлення оберегів, клей ПВА, клей «Дракон».

Правила та етапи роботи з виготовлення оберегів.

1. Обираємо вид оберега за призначенням .
2. Робимо ескіз майбутнього виробу.
3. Добираємо матеріали , які потрібні для втілення задуму.
4. Розробляємо за ескізом деталі оберега, обираємо, які символи за задумом, за призначенням будуть в майбутньому виробі.
5. В залежності від задуму ліпимо символи - мініатюрні фігурки – людей, тварин, плоди та інше, в техніці ліплення з гіпсу, глини. Фарбування предметів.
6. На основі розташовуємо деталі оберегу, не закріплюючи, обираємо найкращий варіант композиції, з належним набором символів за призначенням.
7. Закріплюємо всі деталі оберегу за допомогою клею, дроту, ниток.
8. На останньому етапі творчого процесу оздоблюємо композицію декоративними елементами, торочкою, тощо.
9. Остаточне оформлення оберегу.

Додаток 3

БЕЗПЕЧНІ ПРИЙОМИ РОБОТИ З ІНСТРУМЕНТАМИ ПІД ЧАС РОБОТИ.

1. Праця в спецодягу.
2. При користуванні клеєм та фарбами не можна куштувати їх на смак.
3. При попаданні клею, фарби на руки необхідно ретельно змити їх водою.
4. При користуванні клеєм уникати глибокого дихання.
5. Наносити клей та фарби необхідно пензликом або паличками.
6. Ножі, ножиці – це небезпечні інструменти, поводитись з ними необхідно обережно та уважно.
7. Тримай їх у чохлі.
8. У роботі з ножем та стеками користуйся робочою дошкою та пальці тримай на відстані.
9. Передавай інструмент закритим, ручкою уперед.
10. При користуванні наждачним папером не торкайся робочої поверхні паперу руками.
11. Руками не змітай обрізків виробів з парт, користуйся робочими ганчірками та щітками.

Обереги вихованців гуртка

**Мій веселий домовик-
Лиш добро робити звик**
Творча робота Мельник Тетяни

**оберіг»Радість в дім»
Матвійчук Вікторії**

Оберіг «Достато в дім»

Кравчук Сніжани

*Обереги Ляхович
Ірини*

